

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық қабілеттерін ойын әрекеті арқылы дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/173250/**Улыкпанова Бакыт Жолдаскалиевна****Лауазымы: тәрбиеші****Ақтөбе облысы****Ойыл ауданы****«Жолшы» бөбекжай****балабақшасы МКҚК****Кіріспе:**

Мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық қабілеттерін дамыту – қазіргі замандағы білім беру жүйесінің маңызды аспектісі. Математикалық қабілеттерді қалыптастыру балалардың болашақта логикалық ойлауын, аналитикалық қабілеттерін, кеңістікті дұрыс бағдарлай білуін және есептеу дағдыларын дамытуға негіз болады. Математика тек қана сандармен жұмыс істеу емес, ол баланың қоршаған ортаны түсінуін, заттар арасындағы қатынастарды анықтауын, өзара байланыстарды пайымдауын және өзара логикалық қатынастарды түсінуін қамтиды. Мектеп жасына дейінгі кезеңде осы қабілеттердің алғашқы негіздері қаланады.

Математикалық қабілеттер дегеніміз не?

Математикалық қабілеттер – бұл баланың математика саласындағы әртүрлі білімді меңгеруге және қолдануға деген қызығушылық пен дайындық. Оған сан, цифрлар, геометриялық пішіндер, көлемдер, уақыттың өлшемі, есептер шығару және басқа да математикалық ұғымдарды түсіну қабілеттері кіреді. Мектеп жасына дейінгі балаларға математиканы үйрету процесі көбіне ойын арқылы жүзеге асырылады, өйткені ойын баланың қызығушылығын арттырып, оқытуды жеңілдетеді. Бұл дағдылар мектепте математика пәнін игеруге негіз қалайды.

Математикалық қабілеттерді дамытудағы ойынның рөлі

Ойын – баланың өміріндегі маңызды құбылыс болып табылады. Балалар ойын арқылы қоршаған әлеммен танысады, өздігінен шешімдер қабылдайды, қиындықтарды жеңуге үйренеді. Математика үшін ойын әрекеттері өте тиімді құрал болып табылады, себебі ойын балалардың табиғи қызығушылығын оятады және оқытуды жеңілдетеді.

1. Сан және сандық қатынастарды түсіну

Ойын барысында балаларға сандарды тануға, оларды салыстыруға, ретімен орналастыруға мүмкіндік беріледі. Мысалы, «Сандар бақшасы» немесе «Сандық баспалдақ» ойындарында балалар сандарды дұрыс ретпен орналастыруды, сандық тізбекті дұрыс құруды үйренеді. Бұл ойындар балалардың сандық ойлау қабілеттерін дамытып, олардың математикалық ұғымдарды меңгеруіне көмектеседі.

2. Геометриялық пішіндермен жұмыс

Геометриялық пішіндер туралы түсінік балалардың кеңістік туралы білімдерін қалыптастырады. «Пішіндер әлемі» немесе «Пішіндерді жинау» сияқты ойындар балаларға геометриялық пішіндерді тануға, оларды топтастыруға, салыстыруға және сипаттауға мүмкіндік береді. Балалар шаршы, үшбұрыш, дөңгелек сияқты пішіндерді түсініп, оларды іс-әрекетте қолдану арқылы математикалық ойлау дағдыларын дамытады.

3. Қарапайым есептерді шешу

Ойын арқылы балалар қарапайым есептерді шығару дағдыларын меңгере алады. Мысалы, «Есептер алаңы» немесе «Сиқырлы сандар» сияқты ойындарда балалар сандармен жұмыс істеп, оларды қосу, алу, бөлу, көбейту амалдарын үйренеді. Бұл дағдылар балалардың сандық ойлау қабілеттерін дамытып, өмірдегі математикалық мәселелерді шешуге мүмкіндік береді.

4. Кеңістік және уақыт туралы түсінік қалыптастыру

Кеңістік ұғымдары балалардың кеңістікте бағдарлануын және геометриялық пішіндерді қолдану дағдыларын қалыптастырады. «Жол картасы» немесе «Тауға өрмелеу» сияқты ойындар балаларға кеңістікке байланысты тапсырмаларды орындауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, «Уақыттың әлемі» сияқты ойындар балаларға уақыттың өткенін, болашақтағы уақытты болжауды үйретеді.

5. Логикалық ойлау мен салыстыру дағдыларын дамыту

Ойын баланың логикалық ойлауын дамытады. «Құрылыс алаңы» немесе «Лабиринт» сияқты ойындар балаларға әртүрлі заттарды салыстыру, сәйкес келетін элементтерді табу, логикалық тізбектерді құрастыру дағдыларын меңгертуге мүмкіндік береді.

Балалар бұл ойындар арқылы мәселені шешудің логикалық жолдарын іздеуді үйренеді.

Ойын түрлері мен әдістері

Мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық қабілеттерін дамыту үшін түрлі ойын түрлері қолданылуы мүмкін. Оларға:

1. **Құрылыс ойындары** – балалар түрлі пішіндер мен көлемдерді пайдаланып, ғимараттар немесе құрылымдар құра алады. Бұл ойындар олардың кеңістікке деген түсінігін дамытуға ықпал етеді.
2. **Рөлдік ойындар** – балалар нақты өмірдегі жағдайларды ойнау арқылы математикалық дағдыларды қолдана алады. Мысалы, дүкен ойыны кезінде балалар ақша есептеуді үйренеді.
3. **Қозғалмалы ойындар** – балалар қимыл-қозғалыс арқылы санды анықтайды, пішіндерді жинайды, бұл ойындар олардың қозғалу дағдыларымен қатар математикалық ойлау қабілеттерін дамытуға көмектеседі.
4. **Жұмбақтар мен тапсырмалар** – балаларға математикаға байланысты қызықты жұмбақтар мен тапсырмалар беріп, олардың логикалық ойлау қабілеттерін дамытуға болады.

Қорытынды

Мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық қабілеттерін ойын арқылы дамыту – бұл балалардың танымдық қабілеттерін жетілдірудің маңызды құралы. Ойын барысында балалар математикалық ұғымдарды түсініп, оларды өмірде қолдану дағдыларын меңгереді. Математикалық қабілеттерді дамыту ойындар арқылы жүзеге асқанда, олар балалардың қызығушылығын оятып, оқу процесін қызықты және жеңіл етеді. Бұл әдіс балаларға тек математика ғана емес, сонымен қатар логикалық ойлау, кеңістік пен уақытты түсіну, шешім қабылдау сияқты маңызды дағдыларды да меңгертуге мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. **Әбілқасым А. М. Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық процестерін қарым-қатынас арқылы дамытудың психологиялық маңыздылығы.**
2. **Венгер Л.А. Воспитание сенсорной культуры ребенка от рождения до 6 лет.- М., 1988-143с.**
3. **Интернет желісі**

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.